

2024-01-08

Socialdepartementet
dnr S2023/02643
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sf@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet En ändamålsenlig arbetsskadeförsäkring – för bättre ekonomisk trygghet, kunskap och rättssäkerhet (SOU 2023:53)

Inledning

Fremia är intresse- och arbetsgivarföreningen för verksamheter i huvudsak inom Kooperation, civilsamhälle, idéburen välfärd och samhällsnytta samt medarbetar- eller partnerägda företag. Fremia organiserar 5 300 medlemsföretag som tillsammans har 150 000 anställda.

Fremia, LO och PTK tecknar tillsammans en självständig Trygghetsförsäkring som väsentligen följer TFA och TFA-KR.

Fremia väljer att besvara remissen utifrån ett arbetsgivarperspektiv. Fremia avstår från att lämna synpunkter på avsnitt 5 - 8, 10, 14 och därefter.

Förutom i de delar som framgår nedan har Fremia inget att invända mot föreslagna förändringar och ställer sig generellt positiv till de förändringar som föreslås.

De grundläggande kraven för rätt till livränta

Fremia bedömer att utredningen klarlägger att konstruktionen av grundkraven i nuvarande regelverk inte fungerar och anser att varaktighetskravet behöver förändras. Fremia ställer sig bakom förslaget om att införa en karenstid och förkortad tid för varaktighetsprognosen i arbetsskadeförsäkringen och bedömer att utredningens förslag om 180 dagars varaktighetsprognos samt 180 dagars karenstid är rimliga.

Arbetsintegrerade verksamheter, assistansanordnare och sociala verksamheter är exempel på arbetsgivare vars statliga eller kommunala ersättning hämmar de anställdas löneutveckling. Inom verksamheterna arbetar till övervägande del kvinnor. Deltid är även oproportionerligt förekommande i jämförelse med hela arbetsmarknaden. Utifrån

kunskapen om dessa yrkesgruppers ekonomiska verklighet ställer sig Fremia bakom förslaget om att slopa kravet på att inkomstförlusten ska uppgå till minst en fjärdedel av prisbasbeloppet. Då det bevisligen finns individer för vilka inkomstförlusten kan få betydande konsekvenser framstår det som ogrundat att som idag definiera vissa inkomstförluster som utan egentlig betydelse för försörjningen.

Avseende förslaget att varaktighetskravet behöver kompletteras med en fast prövningstidpunkt anser dock Fremia att det vore olämpligt att avvika från ett gängse sätt att förfara. Det är rimligt att individen som vill ha en ersättning, avsedd att utbetalas från en allmän försäkring, själv ansvarar för att ansöka om denna ersättning. Att överlåta detta ansvar på Försäkringskassan framstår som ett extremt sätt att avhjälpa en brist som borde kunna avhjälpas med en mer omfattande och träffsäker information till berörda.

Fremia avstyrker utredningens förslag avseende en fast prövopunkt men tillstyrker i övrigt de i avsnittet avgivna förslagen.

Undantaget vid vissa psykiska och psykosomatiska skador

Fremia avstyrker utredningens förslag om ett avskaffande av undantaget vid vissa psykiska och psykosomatiska sjukdomar och att det generella arbetsskadebegreppet därmed även ska gälla vid dessa skador, oavsett vilken typ av exponering som har varit orsak till skadan. Enligt Fremias mening vore ett borttagande av undantaget en såväl oönskad och opåkallad utvidgning av arbetsskadeskyddet till situationer som det inte var tänkt att omfatta.

Fremia vill understryka att ett deltagande i arbetslivet inte i sig utgör en källa till ohälsa. Befintliga undantag utgår från den rimliga utgångspunkten att daglig arbetsledning som har sin utgångspunkt i korrekt tillämpning av lag och avtal inte ska jämföras med skadlig exponering.

Att ha ett arbete är generellt sett bra för hälsan. Arbetet strukturerar tiden, skapar mening och identitet, ger ett socialt sammanhang och kan främja aktivitet och kreativitet. Därmed inte sagt att en skada av psykisk eller psykosomatisk natur inte kan vara en följd av vantrivsel, relationen till arbetskamrater eller bristande uppskattning. Så länge som detta inte har sin grund i kränkande särbehandling, diskriminering eller brister i det systematiska arbetsmiljöarbetet är det dock något som ska omhändertas genom att ge individen möjlighet att själv förändra sin situation. I och med införandet av omställnings- och kompetensstöd och tecknandet av trygghetsavtal finns goda förutsättningar för en individ att ställa om eller växla karriär och på så sätt få del av de positiva effekter av att ha ett arbete som anställda normalt åtnjuter. Skulle det visa sig att det trots denna nyordning finns belägg för att ohälsa har sin grund i faktorer som räknas upp i befintligt undantag så

bör lagstiftare och parter överväga att ytterligare försöka att stimulera rörligheten på arbetsmarknaden.

Fremia avstyrker utredningens förslag i denna del.

Undantaget vid smitta

Smitta som källa till arbetsskada är som utredningen påpekar ett område som är svårt att reglera på ett heltäckande vis. Utredningens förslag leder mot att all mänsklig interaktion klassificeras som riskfylld exponering och orsakssambandet med yrkesutövningen delvis suddas ut.

Inkluderingen av sjukdomar som vid varje tidpunkt är allmänt förekommande i den generella populationen är som Fremia bedömer det inte självklar. Det kommer att vara utmanande att fastställa om överföringen av smittsamma sjukdomar har skett på arbetsplatsen eller under arbetstagarens lediga tid. Vidare uppstår frågor om arbetsgivarens ansvar för en säker arbetsmiljö om infektionssjukdomar mer generellt ska förebyggas. Det förefaller rimligt att arbetsgivarens rätt att vidta förebyggande åtgärder, som exempelvis att beordra en arbetstagare att vaccinera sig, bör stärkas om synen på relationen mellan yrkesutövningen och allmänt förekommande sjukdomar ska förändras.

Fremia befarar därtill att det kommer att vara oklart vad arbetsgivarens anmälningsskyldighet innefattar under tider när en eller flera infektionssjukdomar är vanligt förekommande i samhället. Detta bör klargöras innan förslaget implementeras.

Fremia anser trots ovanstående farhågor att utredningens förslag är väl avvägda. Det förefaller orimligt att arbete som innebär en risk för smitta med långvarig skada och inkomstförlust som följd inte skulle inkluderas i vad som försäkringen är avsedd att täcka.

Fremia tillstyrker således utredningens förslag.

Arbetsskadeprövningens olika delar och beviskrav

Fremia delar utredarens uppfattning och vill understryka att en prövning i separata led bör återinföras. Dagens ordning är inte transparent och undergräver förtroendet för försäkringen.

Om varje skada var för sig ska prövas parallellt bör det dock klargöras hur bedömningen ska göras vid samsjuklighet, dvs när en person samtidigt uppfyller diagnostiska kriterier för två eller flera sjukdomar eller skador. Personen kan ha en preexisterande diagnos som gör hen mottaglig för skadlig exponering vilket utredningen tar hänsyn till vid tillämpningen av principen av befintligt skick. Det är dock även tänkbart att dubbla

diagnoser har samma grundorsak. Två eller flera diagnoser kan i kombination ge ackumulerade negativa följder, vilket exempelvis inte är ovanligt med psykisk ohälsa och beroendeproblematik. En rättssäker prövning bör inte stå i motsats till att ta hänsyn till att samverkande faktorer vägs in i bedömningen.

Med kommentarerna ovan tillstyrker Fremia förslagen.

Förutsättningar för en alternativ finansieringsmodell för ökade ekonomiska drivkrafter

I en privat försäkring bör varje försäkringstagare debiteras en premie som baseras på den risk som just den försäkringstagaren tillför försäkringen. En obligatorisk och allmän försäkring följer dock inte samma logik. Om premien skulle variera beroende på skadeutfallet kommer följden att bli att arbetstagarna blir ett riskmoment för arbetsgivaren vilket sannolikt kan leda till att personer med en historik av ohälsa slås ut från arbetsmarknaden.

En allmän försäkring bör utgå från att bransch, yrke och person inte ska påverka premien. Ett ekonomiskt incitament som är kopplat till ett skadeutfall skulle sätta frågan om vållande i centrum. Det bör aldrig ligga i arbetsgivarens ekonomiska intresse att motsätta sig att en skada eller sjukdom klassas som arbetsrelaterad.

Fremia ser mot bakgrund av detta ingen anledning till att utreda införandet av riskdifferentierade premier.

Stockholm den 8 januari 2024

Jesper Neuhaus
Vice vd